

НАВЧАЛЬНІ СИТУАЦІЇ КРОС-КУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ У КОНТЕКСТІ ДЕСКРИПТОРІВ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ДЛЯ КУЛЬТУРИ ДЕМОКРАТІЇ

role of the pianist-concertmaster in the reproduction of the genre specifics of the chamber and vocal works (based on the solo songs of Nestor Nyzhankivskiy)]. *Proceedings of the Fourth All-Ukrainian scientific and practical conference "Synthesis of artistic science, education and creativity in Ukraine and the global cultural space"*. February 17–18, 2022, Uzhhorod. Communal institution of higher education "Uzhhorod Institute of Culture and Arts" of the Transcarpathian Regional Council. pp. 44–47. [in Ukrainian].

2. Buchok, L., Karalyus, M. & Yarko, M. (2022). Zhanrovo-stylova spetsializatsiia solospivu u tvorchosti M.V. Lysenka [Genre-stylistic specialization of solo singing in the works of M.V. Lysenko]. *Fine Art and Culture Studies: a collection of scientific works. Lesya Ukrainka Volyn National University*. Vol. 1. pp. 10–18. [in Ukrainian].

3. Karalyus, M. & Yarko, M. (2022). Analiz muzychnykh tvoriv u versii hermenevtyky muzychnoho tekstu [Analysis of musical works in the version of the hermeneutics of a musical text]. *Youth and the market*. No. 3–4 (182–183). pp. 145–151. [in Ukrainian].

4. Lyudkevich, S. (1976). Pro kompozytsii do poezii T. Shevchenka [About compositions to T. Shevchenko's poems]. In S.P. Lyudkevich, *Research and articles*. Kyiv, pp. 127–131. [in Ukrainian].

5. Lyudkevich, S. (1976). Forma solospivu u M. Lysenka (Sproba analizu) [Form of solo singing in M. Lysenko (An attempt at analysis)]. In S. Lyudkevich, *Research and articles*. Kyiv, pp. 159–170. [in Ukrainian].

6. Malyshev, Yu. (1968). Solospivny: Narysy ta notatky pro ukrainsku vokalnu liryku [Solos: Essays and notes on Ukrainian vocal lyrics: a monograph]. Kyiv, 219 p. [in Ukrainian].

7. Yarko, M. (2010). Arkhitektonika vokalnoi melodyky [Architecture of the vocal melody]. In M. Yarko, *Epistemolohiia svitu muzyky – Epistemology of the world of music. Vol. I: Methodological reflections and algorithms of postmodern Musicological consciousness: the architecture of the world of music*: monograph. Drohobych, pp. 287–352. [in Ukrainian].

8. Yarko, M. (1998). Estetyka romantyzmu ta romantychni tradytsii v ukrainskii muzychnii kulturi XX stolittia: problemy interpretatsii [Aesthetics of romanticism and romantic traditions in Ukrainian musical culture of the 20th century: problems of interpretation. Romanticism in cultural genesis]. Drohobych, pp. 127–133. [in Ukrainian].

9. Yarko, M. (2015). Postat M.V. Lysenka v konteksti paradyhmy etnonatsionalnoi identychnosti ukrainskoi muzychnoi tvorchosti [The figure of M.V. Lysenko in the context of the ethnonational identity paradigm of Ukrainian musical creativity]. *Ukrainian musical studies: modern dimension: coll. articles*. Vol. 8. Kyiv; Institute of Art History, Folklore and Ethnology named after M.T. Rylsky National Academy of Sciences of Ukraine. pp. 98–110. [in Ukrainian].

10. Yarosevych, L. (1984). Spivvidnoshennia slova i muzyky u tvorchosti K.H. Stetsenka [The relationship between words and music in the works of K.G. Stetsenko]. *Ukrainian musicology: coll. of science works*. Kyiv, Vol. 19. pp. 9–10. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 22.02.2023

УДК 378.06:37.06

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.277505>

Тетяна Петренко, кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської філології
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

НАВЧАЛЬНІ СИТУАЦІЇ КРОС-КУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ У КОНТЕКСТІ ДЕСКРИПТОРІВ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ДЛЯ КУЛЬТУРИ ДЕМОКРАТІЇ

Статтю присвячено актуальній проблемі формування у молоді конструктивних знань і досвіду діяльного осмислення цінностей культури демократії. Автором обґрунтовано актуальність і доцільність проведення дослідження. Так, зазначено, що крос-культурна комунікація у різних навчальних ситуаціях створює доцільний простір можливостей молодих людей, здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти, бути відповідальними громадянами в багатоманітному суспільстві в умовах віддаленого навчання.

Ключові слова: університет; бакалавр; іноземна мова; культура демократії; дескриптор; крос-культурна комунікація; компетентність.

Лім. 10.

Tetyana Petrenko, Ph.D. (Philology), Associated Professor,
Associated Professor of the English Philology Department,
Kharkiv Hryhoriy Skovoroda National Pedagogical University

EDUCATIONAL SITUATIONS OF CROSS-CULTURAL COMMUNICATION OF FUTURE BACHELORS IN THE CONTEXT OF DESCRIPTORS OF COMPETENCES FOR THE CULTURE OF DEMOCRACY

The article is devoted to the actual problem of forming constructive knowledge and experience of active understanding of the values of the culture of democracy among young people. The author justified the relevance and expediency of the research. Thus, it is stated that cross-cultural communication in various educational situations creates an expedient space of opportunities for young people, bachelor's degree holders of higher education, to be responsible citizens in a multifaceted society in the conditions of distance learning.

НАВЧАЛЬНІ СИТУАЦІЇ КРОС-КУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ У КОНТЕКСТІ ДЕСКРИПТОРІВ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ДЛЯ КУЛЬТУРИ ДЕМОКРАТІЇ

In the article, the author focused on the following descriptors: recognition of the values of cultural diversity, openness to other cultures.

The article analyzes educational situations of cross-cultural communication during the study of a foreign language by students of the first (bachelor) level of higher education, majors 014 – Secondary education based on the principles of: developmental learning, integration of content components, protective and compensatory communication of participants in the educational process, expedient pedagogical correction. In the article, the author revealed the conditions for the successful academic socialization of students in the course of educational situations of cross-cultural communication, namely: openness of the teacher in communication with all participants of the educational process, interested persons in the quality of education, absence of manipulation, which in turn implies clarity and unequivocal understanding of educational goals, algorithm of participants' actions, positive interdependence of training subjects; the right to authenticity of each acquirer; awareness of individual and group responsibility; the culture of interpersonal needs in the process of joint educational activities and communication; supportive interaction that provides psychological comfort and safety; reflective analysis of one's own behavior in the context of the behavior of other participants in the educational process.

The article states that in the context of the descriptors of competences for the culture of democracy, interesting forms of learning situations can be: V. Disney's method, Edward De Bono's hat method, mudboard, world cafe, joint reading or viewing of video content with the purpose of teaching, blogging, analytical investigations hype topics, socially significant projects.

The prospect of further development of the topic is defined as the development of appropriate algorithms for educational situations of cross-cultural communication during the study of a foreign language by future bachelors.

Keywords: university; bachelor; foreign language; culture of democracy; descriptor; cross-cultural communication; competence.

Постановка проблеми. Зміни, що відбуваються у соціокультурному просторі в останні роки, переконливо доводять, що освіта має стати довгостроковою інвестицією в утвердження цінностей культури демократії, попередження розвитку радикальних течій та екстремізму. Перед кожним освітянином, педагогічним працівником стоять виклики: чого навчити, від чого утриматися, щоб здобувачі різних рівнів освіти були здатні не лише декларувати демократичні цінності, але й жити, працювати у суворій відповідності до таких. У Професійному стандарті на групу професій “Вчитель закладу загальної середньої освіти” однією з ключових компетентностей виокремлено інноваційність [8]. Зазначимо тут, що у Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 рр. інноваційність віднесено до тенденції “Європейський простір вищої освіти”, що, по суті, передбачає “...застосування нових та удосконалених методів і практик (включаючи цифрові технології) для викладання, навчання та оцінювання, що повинні здійснюватися у тісному зв'язку із дослідженнями. Заклади освіти повинні диверсифікувати освітні пропозиції та оновлювати зміст освіти з метою задоволення зростаючих потреб у розвитку інноваційного та критичного мислення, підприємницьких і лідерських навичок, розвивати гнучкі освітні траєкторії на основі студентоцентрованого підходу” [9]. Формування компетентностей культури демократії у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальностей 014 – Середня освіта можливе і доцільне у процесі організованої крос-культурної комунікації у різних навчальних ситуаціях. Це створює доцільний простір можливостей молоді людей, здобувачів бакалаврського рівня вищої освіти, формує фаховий досвід бути відповідальними громадянами в багатоманітному суспільстві в умовах віддаленого навчання. Також така робота

сприяє міжнародній співпраці, що вказаними вище документами визначено пріоритетними напрямками реформування української освітньої системи. Обмін знаннями, набуття учасниками освітнього процесу міжкультурних комунікацій і досвіду крос-культурної взаємодії сприятиме успішній академічній мобільності здобувачів, що так само є значущою позитивною тенденцією.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблема, порушена у цій публікації, частково розглядалася науковцями. Зокрема, у цьому дослідженні ми спиралися на методологічний базис інтеграційних процесів у вищій освіті, визначений у монографії за редакцією Ф. Ващука [4]. Цінними висновками, презентованими В. Ворожбіт-Горбатюк, А. Бабак [1; 2], Н. Борисенко, Се Жежань [3] у публікаціях, присвячених педагогічному партнерству, ми керувалися в розробленні змістової частини роботи. Також керувалися методами і прикладами узагальнення комунікативних методик, презентованими І. Костіковою і дослідницькою групою [5], елементів цифровізації навчання – К. Осадча і дослідницька група [6].

Формування мети статті (постановка завдання): проаналізувати дидактичний потенціал навчальних ситуацій крос-культурної комунікації майбутніх бакалаврів, спеціальність 014 – Середня освіта, для формування дескрипторів компетентностей культури демократії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до Рамки компетентностей для культури демократії [10] дескриптори ми розглядаємо як аксіоматичні твердження, що вказують на конкретну поведінку, яка, зі свого боку, свідчить про сформованість певної компетентності.

Навчальні ситуації крос-культурної комунікації, на наш погляд, володіють значним потенціалом для використання особистісних ресурсів учасниками

НАВЧАЛЬНІ СИТУАЦІЇ КРОС-КУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ У КОНТЕКСТІ ДЕСКРИПТОРІВ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ДЛЯ КУЛЬТУРИ ДЕМОКРАТІЇ

освітнього процесу (рівень загальнокультурної, мовної підготовки педагогів, навчально-пізнавальна діяльність здобувачів), методичних (програми, посібники, практикуми з використання активних форм і методів навчання, авторські технології і розробки). Навчальні ситуації зручно використовувати в процесуальному аспекті, оскільки усі процедурні моменти прописано у локальних нормативно-правових документах (плани роботи педагогічних працівників, робочі навчальні програми, силабуси освітніх компонентів, положення і Статут закладу освіти, наявні алгоритми забезпечення внутрішньої системи якості освіти, індивідуальні плани здобувачів, наявні способи реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача).

Можливості активної участі працедавців, партнерів закладу освіти в розмаїтих способах крос-культурної комунікації залежно від тематики і напряду навчальних ситуацій дає змогу забезпечити системний зворотний зв'язок, реалізувати програми відновлювального навчання, що, зі свого боку, слугуватиме зменшенню соціального напруження між учасниками освітнього процесу і сприятиме утвердженню цінностей культури демократії.

Міжпредметні зв'язки, інтегрування змістових аспектів освітніх програм завдяки системно використуванню навчальним ситуаціям реалізуються повною мірою, що сприятиме підвищенню якості фахової підготовки. Вироблення навичок демократичних міжособистісних взаємин у колективі, неконфліктного спілкування та навичок урегулювання конфліктних ситуацій мирним шляхом учасниками освітнього процесу – невичерпні ресурси освітнього процесу (аудиторних і позааудиторних ситуацій крос-культурної комунікації). Очікувані результати: зміна знань, ставлень та поведінки у всіх учасників освітнього процесу, що виявляється у визнанні цінностей культурного розмаїття, сформованість усвідомленої відповідальності як комуніканта, знання і критичне розуміння сили глибинного володіння іноземною мовою, особливостей крос-культурного спілкування. У дослідженні поняття навчальних ситуацій ми керувалися принципами розвивального навчання, інтеграції змістових компонентів, захисної і компенсуючої комунікації учасників освітнього процесу, доцільної педагогічної корекції.

У цьому дослідженні ми зосередимо увагу на дескрипторах визнання цінностей культурного розмаїття (відповідність навчальних ситуацій міжкультурного діалогу під час вивчення іноземної мови), відкритість до інших культур (налагодження контактів з усіма зацікавленими в якості освіти особами для глибинного осмислення цінностей, звичаїв інших культур, діяльної інтеграції культурних зв'язків на засадах педагогічного партнерства) [2].

Проаналізувавши досвід організації крос-культурної комунікації, організовуваної викладачами

кафедри англійської філології Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, можна виокремити вузлові умови успішного використання навчальних ситуацій для вироблення компетентностей культури демократії відповідно конкретизованих дескрипторів. Так, наприклад у ході навчальних ситуацій крос-культурного спілкування важливо забезпечити відкритість викладача у спілкуванні з усіма учасниками освітнього процесу, особами зацікавленими в якості освіти, демонструвати відсутність маніпуляцій, що зі свого боку, передбачає чіткість та однозначність розуміння навчальних цілей, алгоритму дій учасників. Вартісною є позитивна взаємозалежність суб'єктів навчання. Доцільно також системно координувати поведінкові реакції, оскільки навчальні ситуації – завжди інноваційні в процесуальному і результативному аспектах. Тож варто стабільно реалізовувати право учасників освітнього процесу на автентичність кожного, усвідомлення індивідуальної та групової відповідальності. Зазначимо тут, що культура міжособистісних потреб у процесі навчальних ситуацій та крос-культурного спілкування передбачає підтримувальну взаємодію, яка забезпечує психологічний комфорт і безпекові умови навчання. Для фіксації результативності використання навчальних ситуацій крос-культурного комунікування цінним є рефлексивний аналіз власної поведінки в контексті поведінки інших учасників освітнього процесу.

У контексті дескрипторів компетентностей для культури демократії цікавими формами навчальних ситуацій можуть стати метод В. Діснея, і метод капелюхів Едварда Де Бона, що апріорно розроблені для формування досвіду спілкування з носіями інших цінностей.

Підготовка і створення мудбордів, алгоритмів спільного прочитання чи перегляд відеоконтенту з навчальною метою, ведення блогу, аналітичні розвідки хайпових тем – ці формати навчальних ситуацій сумарно можуть перетворитися на соціально значимі проекти, які безсумнівно сприятимуть вдосконаленню компетентностей культури демократії.

Вартим уваги є світове кафе. Цей формат моделювання навчальних ситуацій володіє значним розвивальним потенціалом, коли відбувається зміна мотивації до персонально значимої діяльності, захисним потенціалом (створення ситуацій співчуття, співпереживання, взаєморозуміння і медіації у контраверсійних темах). Значний творчий потенціал світового кафе: творче самовираження здобувачів, самореалізація комунікантів, позитивне емоційне тло крос-культурного комунікування, можливість миттєвого коригування мовних конструктів, які використовуються комунікантами (тощо). Цінною є й чітка візуалізація очікуваного результату.

У процесі вивчення іноземної мови навчальні ситуації можна організувати і в таких креативних

НАВЧАЛЬНІ СИТУАЦІЇ КРОС-КУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ У КОНТЕКСТІ ДЕСКРИПТОРІВ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ДЛЯ КУЛЬТУРИ ДЕМОКРАТІЇ

форматах, як вербалізація таємничих арт-об'єктів чи містичних предметів – символів культури певного етносу, країни тощо. Формуванню комунікативного досвіду діалогічного мовлення сприяють такі методичні прийоми, як: біжучий диктант, зашифровані картинки, побудуйте історію, спонтанні діалоги, QA-інтерв'ю, виправте мене, аналітичні розвідки хайпових тем.

Під час розроблення навчальних ситуацій у цих форматах з метою формування компетентностей культури демократії важливо дотримуватися послідовності: спершу визначаємо цілі, потім формуємо контент (які знання і навички потрібні для досягнення поставленої мети).

Для ефективного використання навчальних ситуацій крос-культурної комунікації майбутніх бакалаврів, спеціальність 014 – Середня освіта, для формування дескрипторів компетентностей культури демократії корисно опиратися на реальний рівень академічних досягнень аудиторії, в якому перебуває здобувач. Цей рівень можна визначити за допомогою таксономії. Зокрема, таксономія SOLO дає уявлення про рівні розуміння власне самих дескрипторів компетентностей культури демократії, конкретизує критерії цінності академічного знання.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок. Отже, для формування досвіду діяльного осмислення цінностей культури демократії корисно використовувати крос-культурну комунікацію у різних навчальних ситуаціях. Така комунікація має ресурси для набуття осмислених знань-цінностей, вироблення педагогічно доцільних ставлень, набуття умінь та критичного розуміння змісту ідей культури демократії, доцільного вживання мовних конструктивів. У статті акцентовано увагу на дескрипторах: визнання цінностей культурного розмаїття, відкритість до інших культур. Розкрито умови успішної академічної соціалізації здобувачів у ході навчальних ситуацій крос-культурного спілкування з опорою на педагогіку партнерства. Зазначено, що у контексті дескрипторів компетентностей для культури демократії цікавими формами навчальних ситуацій можуть стати: метод В. Діснея, метод капелюхів Едварда Де Боно, муд-борт, світове кафе, спільне читання чи перегляд відеокоменту з навчальною метою, ведення блогу, аналітичні розвідки хайпових тем, соціально значимі проекти.

Перспективою подальшого розроблення теми визначено розроблення відповідних алгоритмів навчальних ситуацій крос-культурної комунікації під час вивчення іноземної мови майбутніми бакалаврами з опорою на профіль навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ворожбіт-Горбатюк В., Бабак А. Педагогічний університет як простір розвитку креативного мислення здобувача вищої освіти. *Грааль науки*. № 11 : за матеріа-

лами II Міжнародної науково-практичної конференції “Modern science: concepts, theories and methods of basic and applied research”, 24 грудня 2021 року ГО “Європейська наукова платформа” (Вінниця, Україна) та ТОВ “International Centre Corporative Management” (Відень, Австрія). DOI: 10.36074/grail-of-science.24.12.2021.088

2. Ворожбіт-Горбатюк В. Компетентність педагогічного партнерства як базис якості вищої педагогічної освіти. *Молодь і ринок*. 2021. № 10/196. С. 63–68. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.248528>

3. Ворожбіт-Горбатюк В., Борисенко Н., Кежань Сє. Інформаційно-комунікаційна компетентність педагога як ресурс партнерства. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2022. № 52. С. 52–60. DOI: <https://doi.org/10.34142/23128046.2022.52.05>

4. Інтеграція в європейський освітній простір: здобутки, проблеми, перспективи: монографія / За заг. ред. Ф.Г. Васька. Ужгород, 2011. 560 с.

5. Kostikova I., Honcharova O., Vorozhbit-Horbatiuk V., Soloshenko-Zadniprovska N., Marmaza O., Lushchik Y. The Impact of Summer Reading on Young Learners' Foreign Language Acquisition. *Journal of Educational and Social Research*. 2020. № 10 (2). P. 5–14. DOI: 10.36941/jesr-2020-0022 <http://www.richtmann.org/journal/index.php/jesr/article/view/10731/10340>.

6. Осадча К., Осадчий В., Спірін О., Крутлик В. Реалізація індивідуалізації та персоналізації навчання засобами MOODLE. *Молодь і ринок*. Дрогобич, 2021. № 1/187. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.228274>

7. Освіта в Україні в умовах воєнного стану. *Інформаційно-аналітичний збірник*. 2022. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencija/2022/Mizhn.serpn.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Inform-analitic.zbirn-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu.2.08.2022.pdf>

8. Професійний стандарт Вчителя закладу загальної середньої освіти 20.12.2020. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profstandart-vchitelya-pochatkovih-klasiv-v-chitelya-zakladu-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i-vchitelya-z-pochatkovoyi-osviti>

9. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 рр. Розпорядження КМУ від 23 лютого 2022 р. № 286-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80>

10. Рамка компетентностей для культури демократії. Том 2 / Рада Європи, “Центр освітніх ініціатив”. Львів, 2018. URL: <https://rm.coe.int/rf-cdc-vol-2-/168097ec96>

REFERENCES

1. Vorozhbit-Horbatiuk, V. & Babak, A. (2021). Pedagogical university as a space for the development of creative thinking of a student of higher education. *Hraal nauky*. № 11 : za materialamy II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii “Modern science: concepts, theories and methods of basic and applied research”, 24 hrudnia 2021 roku HO “Ievropeiska naukova platforma” (Vinnytsia, Ukraine) ta TOV “International Centre Corporative Management” (Viden, Avstriia) – *The Grail of Science*. No. 11: based on the materials of the II International Scientific and Practical Conference “Modern science: concepts, theories and methods of basic and applied research”, December 24, 2021, NGO “European Scientific Platform” (Vinnytsya, Ukraine) and LLC “International Center Corporate

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЕКСКУРСІЙ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ У ВИМІРІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Management” (Vienna, Austria). DOI: 10.36074/grail-of-science.24.12.2021.088 [in Ukrainian].

2. Vorozhbit-Horbatiuk, V. (2021). Kompetentnist pedahohichnoho partnerstva yak bazys yakosti vyshchoi pedahohichnoi osvity [Competence of pedagogical partnership as base of quality of higher pedagogical education]. *Youth & market*. No. 10/196. pp. 63–68. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.248528> [in Ukrainian].

3. Vorozhbit-Horbatiuk, V., Borysenko, N. & Kezhan, Se. (2022). Informatyino-komunikatsiina kompetentnist pedahoha yak resurs partnerstva. [Of Informatively-communication competence of teacher as resource of partnership]. *Theory and methods of teaching and education*. No. 52. pp. 52–60. DOI: <https://doi.org/10.34142/23128046.2022.52.05> [in Ukrainian].

4. Osadcha, K., Osadchyi, V., Spirin, O. & Kruhlyk, V. (2021). Realizatsiia indyvidualizatsii ta personalizatsii navchannia zasobamy MOODLE [Implementation of individualization]. *Youth & market*. Drohobych. No. 1/187. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2021.228274> [in Ukrainian].

5. Intehratsiia v yevropeyskyi osvittii prostir: zdobutky, problemy, perspektyvy (2011). [Integration in European educational space: achievements, problems, prospects]. (Ed.). F.H. Vashchuk. Uzhhorod, 560 p. [in Ukrainian].

6. Kostikova, I., Honcharova, O., Vorozhbit-Horbatiuk, V., Soloshenko-Zadniprovska, N., Marmaza, O. & Lushchuk, Y. (2020). The Impact of Summer Reading on Young Learners’ Foreign Language Acquisition. *Journal of Educational and*

Social Research. No. 10 (2). pp. 5–14. DOI: 10.36941/jesr-2020-0022 <http://www.richtmann.org/journal/index.php/jesr/article/view/10731/10340> [in English].

7. Osvita v Ukraini v umovakh voiennoho stanu. (2022). [Education in Ukraine in the conditions of martial law]. *Informational and analytical collection*. Available at: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serpn.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Inform-analyt.zbirn-Osvita.Ukrayiny.v.umovakh.voiennoho.stanu.22.08.2022.pdf> [in Ukrainian].

8. Profesynnyi standart Vchytelia zakladu zahalnoi serednoi osvity 20.12.2020 [Professional standard of a teacher of a general secondary education institution]. Available at: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profstandart-vchytelya-pochatkovih-klasiv-vchytelya-zakladu-zagalnoyi-serednoyi-osviti-vchytelya-z-pochatkovoyi-osviti> [in Ukrainian].

9. Pro skhvalennia Stratehii rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022–2032 (2022). [On the approval of the Strategy for the Development of Higher Education in Ukraine for 2022–2032]. Order of the CMU dated February 23, 2022. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-%D1%80> [in Ukrainian].

10. Ramka kompetentnosti dlia kultury demokratii (2018). [Competence framework for a culture of democracy]. (Vol. 2). Council of Europe, “Center for Educational Initiatives”. Lviv. Available at: <https://rm.coe.int/rf-cdc-vol-2-/168097ec96> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 14.02.2023

УДК 378.147:373.3

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.277507>

Уляна Борис, кандидат педагогічних наук,
викладач Коломійського педагогічного
фахового коледжу Івано-Франківської обласної ради

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ЕКСКУРСІЙ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ У ВИМІРІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

У статті наголошено, що професійна підготовка здобувачів вищої освіти до організації та проведення навчальних екскурсій під час вивчення шкільного курсу “Я досліджую світ” повинна відповідати новим запитам суспільства до такої діяльності, викликам війни, умовам, які диктує сьогодення. Вона має базуватися на компетентнісному, особистісно орієнтованому та краєзнавчому наукових підходах до інтеграції в сучасному освітньому процесі, сприяти формуванню готовності студентів до активного застосування віртуальних екскурсій у початковій школі тощо. Схарактеризовано досвід підготовки здобувачів вищої освіти до організації та проведення навчальних екскурсій.

Ключові слова: майбутні учителі початкової школи; екскурсія; урок-екскурсія; здобувачі початкової освіти; курс “Я досліджую світ”; краєзнавство.

Табл. 1. Літ. 10.

Uliana Borys, Ph.D. (Pedagogy), Lecturer, Kolomyia Pedagogical
Profession College of Ivano-Frankivsk Region

PREPARATION OF FUTURE TEACHERS FOR THE ORGANIZATION AND CONDUCT OF EDUCATIONAL EXCURSIONS IN THE PRIMARY SCHOOL IN THE MEASURE OF MODERN CHALLENGES

The article raises the issue of training the future teachers to organize and conduct educational excursions in elementary school in the context of modern challenges. It is emphasized that the professional training of higher education seekers for the organization and conducting of educational excursions during the study of the school course “I explore the world” should meet the new demands of society for such activities, the challenges of war, the conditions dictated by the present, should be based on competence, personally oriented and regional studies, scientific approaches to integration in the modern educational process, to